

GUDSTJÄNSTORDNING

med förklaringar samt ordningar för dop och bikt

IMMANUELFÖRSAMLINGEN
MISSIONSPROVINSEN HISINGEN

INFÖR GUDSTJÄNST I IMMANUELFÖRSAMLINGEN

EN GUDSTJÄNST ÄR FÖRSAMLINGENS MÖTE med den levande Guden. Ordet gudstjänst har flera betydelser men betoningen ligger på *Guds* tjänst, för oss. Han kommer oss nära genom sin Son Jesus Kristus i Ordet och Sakramenten, och vi får i den helige Ande ge vårt gensvar i bön och tillbedjan. Detta häfte är avsett att vara en hjälp för dig som deltar i gudstjänsten.

VID ETT FÖRSTA NATTVARDSFIRANDE i vår församling ber vi dig, om möjligt, samtala med någon av församlingens präster i förväg. Detta som en hjälp till att rätt motta sakramentet som är Kristi sanna kropp och blod, till syndernas förlåtelse. Sakramentet räcks åt dem som genom dopet upptagits i den kristna kyrkan, som genom daglig omvändelse lever i sitt dop, och som stämmer in i kyrkans tro och bekännelse. I nattvarden används alkoholhaltigt vin och bröd som innehåller gluten. Den som av olika skäl inte kan dricka av vinet, eller som är i behov av glutenfritt bröd, meddelar detta.

LÄNGST BAK I GUDSTJÄNSTHÄFTET finns en introduktion till och ordning för bikt. Till skillnad från *det allmänna skriftermålet* i gudstjänstens beredelse så tillsäger prästen i *det enskilda skriftermålet (bikten)* Guds förlåtelse till en människa *individuellt*. Genom introduktionen och ordningen vill vi uppmuntra till regelbundet bruk av detta nådemedel.

Böner före gudstjänsten

Psaltaren 84

Hur ljuvliga är ej dina boningar, HERRE Sebaot!

Min själ längtar och trängtar till HERRENS gårdar,
min själ och min kropp jublar mot levande Gud.

Sparven har funnit sig ett hem och svalan ett bo,
där hon kan lägga sina ungar:

dina altaren, HERRE Sebaot, min kung och min Gud.

Saliga är de som bor i ditt hus,
de lovar dig ständigt.

Saliga är de som har sin styrka i dig,
de som har dina vägar i sitt hjärta.

När de vandrar genom tåredalen gör de den rik på källor,
och höstregnet täcker den med välsignelser.

De går från kraft till kraft, de träder fram inför Gud på Sion.

HERRE Gud Sebaot, hör min bön,
lyssna, du Jakobs Gud!

Gud, se vår sköld, se på din smordes ansikte!

En dag i dina gårdar är bättre än tusen andra.

Jag vill hellre vakta dörren i min Guds hus
än bo i de gudlösas tält.

För HERREN Gud är sol och sköld,
HERREN ger nåd och ära.

Inget gott nekar han dem som vandrar i fullkomlighet.

HERRE Sebaot, salig är den som förtröstar på dig.

Klockarbön

Herre, vi har kommit samman för att höra vad
du Gud Fader, vår Skapare,
du Herre Jesus, vår Frälsare,
du Helige Ande, vår Tröstare i liv och död,
vill tala till oss.

Öppna nu, genom din helige Ande, våra hjärtan,
så att vi av ditt Ord lär oss
att söka förlåtelse för våra synder,
att tro på Jesus i liv och död,
och varje dag växa till i heligt liv.

Hör oss, o Gud, för Jesu Kristi skull! Amen.

Böner efter gudstjänsten

Klockarbön

Herre, vi tackar dig för att du har gett oss tro.
Hjälp oss nu, vår Gud,
genom din helige Ande,
för Jesu Kristi skull,
att bevara ditt ord i rena hjärtan,
att styrkas av det,
och ha tröst av det i liv och död. Amen.

Luk. 2:29-32

Herre, nu låter du din tjänare gå i frid,
så som du har lovat.
Ty mina ögon har sett din frälsning,
som du har berett att skådas av alla folk,
ett ljus som skall uppenbaras för hedningarna
och en härlighet för ditt folk Israel.
(Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande,
såsom det var av begynnelsen,
nu är och skall vara,
från evighet till evighet.)

HÖGMÄSSA

INLEDNING

Ingångspsalm

Vid procession står församlingen upp.

Beredelsen

P I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

F Amen.

Högmässa är ett gammalt ord för sön- eller helgdagens gudstjänst då nattvard också firas. Gudstjänsten är ett möte med den korsfäste och uppståndne Jesus, som lovat vara mitt ibland oss (Matt 18:20), som talar till oss och som i nattvarden kommer till oss med sin kropp och sitt blod.

En **procession** kan gestalta Jesu ankomst. Likt lärjungarna följer vi honom när han träder in i vår kyrka. “*Ordna er till procession, med kvistar i händerna, ända till altarets horn*” (Ps 118:27). Korset leder processionen. Att **resa sig** (där det sker gemensamt är det i agendan synliggjort med *) kan vara ett sätt att visa vördnad för den korsfäste Kristus och delta i processionen även om man redan tagit plats i kyrksalen. Olika **kroppsrörelser** i gudstjänsten (stå, sitta, knäfalla, buga, etc) förstärker uppmärksamheten vid vad som faktiskt sker, på en osynlig men förnimbar verklighet (jfr Neh 8:5ff).

Kyrkoåret gör att formuleringar, färger, toner och ljus som möter i gudstjänsten skiftar. **Färgerna** på prästkläder och altare/predikstol varierar enligt följande: **Vitt** är renhetens och glädjens färg som bl.a. används vid de glädjefyllda jul- och påskhögtiderna. **Grönt** är växtens färg som bl.a. används under trefaldighetstiden, då kyrkoårets fokus ligger på andlig växt. **Violett** (blått) är botens färg som bl.a. används under fastetiderna, där **svart** (Långfredagen) förstärker allvaret. **Rött** är Andens och blodets färg, som bl.a. används vid Pingst och martyrdagarna. Antalet **ljus** på altaret markerar graden av festlighet för söndagen, där sex ljus i regel används vid de stora firningsdagarna. Tillsammans med krucifixet bildar de en “sjuarmad ljusstake”, som för tanken till ljusstaken i templet och till sjutalet som är fulländningens tal.

I den treenige Gudens namn börjar gudstjänsten. Så börjar också det kristna livet. Gud nämner sitt namn över oss i dopet (Matt 28:19) och gör anspråk på oss som sina egna barn. Guds namn i gudstjänstens början anknyter därför till vårt dop, då vi korsfästs och uppstår med Kristus (Rom 6:3ff). När Guds namn åkallas kan man **korsteckna** sig (i agendan synliggjort med +), som en beaktelse och en påminnelse för sig själv om vem man tillhör genom dopet och i vems namn man får komma.

Under **beredelsen** ställer sig prästen vid dopfunten och leder oss tillbaka till dopet. Vi bekänner vår synd och tar emot förlåtelsen på nytt. Detta är att leva i sitt dop. Varje människa är skapad till Guds avbild. Att bekänna synd är att ta sin stora värdighet som människa på allvar. Vi har ansvar för synder vi gjort oss skyldiga till genom tankar, ord, gärningar och underlåtelser, men också för bortvändheten från Gud och den onda begärelsen, det vill säga *arvsynden* som får oss att synda. Förlåtelsens ord bereder oss samtidigt för den innerliga gemenskapen med Herren i nattvarden.

Beredelseord

Syndabekännelse och bön om förlåtelse

F Jag bekänner inför dig, helige Gud,
att jag ofta och på många sätt
har syndat med tankar, ord och gärningar.
Tänk på mig i barmhärtighet
och förlåt mig för Jesu Kristi skull
vad jag har brutit.

P Herre, hör nu varje hjärtas tysta bekännelse:
...
Jesu, Guds Sons, blod renar oss från all synd.

F Detta litar jag på
och vill ta emot förlåtelsen
för Jesu Kristi skull.

eller

F Jag fattig, syndig människa
bekänner inför dig, helige och rättfärdige Gud,
att jag, som är född med synd,
på många sätt har brutit emot dig.
Jag har inte älskat dig över allting
och inte min nästa som mig själv.
Mot dig och dina bud har jag syndat
med tankar, ord och gärningar.
Jag är värd att förkastas från ditt ansikte,
om du skulle döma mig som mina synder har förtjänat.
Men du, käre himmelske Fader, har lovat,
att med mildhet och nåd ta emot alla som vänder sig till dig.
Du förlåter dem allt vad de har brutit och försummat
och tänker inte mer på deras synder.
Detta litar jag på när jag nu ber dig om förlåtelse
för min frälsares Jesu Kristi skull.

eller

F Gud, var mig nådig i din godhet,
tag bort mina synder i din stora barmhärtighet.
Det är mot dig jag har syndat
och gjort det som är ont i dina ögon.
Vänd bort ditt ansikte från mina synder
och befria mig från min skuld.
Skapa i mig, Gud, ett rent hjärta
och gör mig på nytt frimodig och stark.
Driv inte bort mig från ditt ansikte
och tag inte din helige Ande ifrån mig.
Låt mig åter få glädjas över din frälsning
och hjälp mig att villigt följa dig. (*Psaltaren 51*)

Förlåtelsen

Prästen säger förlåtelseorden.

F Amen.

Tackbön

F Käre Fader i himmelen,
vi tackar dig för syndernas förlåtelse
genom Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Herre, förbarma dig (Kyrie)

Kyrie Sv Ps 696 eller Kyrielitania Sv Ps 695

P Helige Herre Gud.
Helige starke Gud.
Helige barmhärtige Frälsare, du evige Gud, förbarma dig över oss.

Prästen förlåter synder på Jesu uppdrag. Därför är det inte prästens egna ord utan Gud själv som förlåter (Joh 20:21ff). Av samma anledning är prästen inte klädd i sina egna *kläder*, eftersom han inte kommer i eget namn, utan i Jesu namn och ställe, på hans uppdrag.

Kyrie eleison (grekiska för "Herre, förbarma dig") är en koncentrerad bön till den treenige Guden om förbarmande över all tänkbar nöd. Många ropade till Jesus om *förbarmande* där han gick fram och han förbarmade sig över dem (Matt 20:30ff). Den lame mannen fick dock *först* sina synder förlättna (Matt 9:2ff), eftersom det är den djupaste nöden. Därför kommer *Kyrie* efter förlåtelsen, och vi inbjuds att lägga alla våra önskningar i bönen om Herrens förbarmande.

F Herre, förbarma dig över oss.
Kriste, förbarma dig över oss.
Herre, förbarma dig över oss.

* Lovsången (Gloria och Laudamus)

Sv Ps 697:6 eller annan lovpsalm som anges på psalmtavlan.
Lovsången kan utgå under fastetiden.

P Ära åt Gud i höjden och frid på jorden bland människor som han älskar.

F Vi prisar dig, vi tillber dig, vi tackar dig för dina verk.
Herre Gud, evige konung, vår himmelske Fader.
Herre, Guds Son, vår broder, Jesus Kristus.
Helige Ande, livets källa, vår hjälp och tröst. Amen.

ORDETS GUDSTJÄNST

* Kollektbön (Collecta)

Salutation

P Herren vare med er.
F Med dig vare ock Herren.
P Låt oss bedja.

Prästen ber dagens kollektbön.

F Amen.

Gloria (latin för ”ära”) är änglarnas sång för herdarna i julnatten (Luk 2:14), som inleder vår lovsång över att Jesus kommit med ”frid på jorden” även till oss som samlats till gudstjänst.

Laudamus (latin för ”vi prisar”) uttrycker vår lovsång till hela Gudomen. Dessa, och likartade, lovsånger kan utgå under fastetiden som ett uttryck för vår mer stillsamma vördnad inför Jesu lidande.

Kollektbönen (från latinets ”collecta” – de/det som samlas) samlar helgdagens rubrik och texter till en kortfattad bön, som samtidigt förbereder oss för att lyssna till Guds ord för aktuell helgdag.

Salutation (från latinets ”salutare” – hälsning, välönskning) är en fornkyrklig hälsning inför den gemensamma bönen, med önskan att den för både präst och församling ska ske i Ande och sanning (Joh 4:24).

Amen i slutet av bönen, här och på andra ställen, är församlingens instämmande, att detta också är deras bön. Även om det är *en* person som leder bönen är det *hela* församlingen som ber.

* Textläsningar

Gammaltestamentlig text

P Så lyder Herrens ord.

F Gud, vi tackar dig.

Psaltarpsalm eller annan sång kan förekomma.

Epistel

P Så lyder Herrens ord.

F Gud, vi tackar dig.

Gradualpsalm

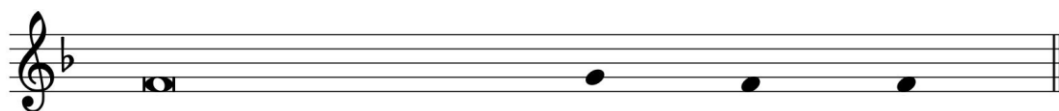
* Evangelium

P Upplyft era hjärtan till Gud och hör dagens heliga evangelium. Så skriver evangelisten ...

Prästen läser evangeliet.

P Så lyder det heliga evangeliet.

F Lovad vare du, Kristus.

P: Så lyder det heliga evan - ge - li - et.

F: Lo - vad va - re du, Kris - tus.

F Halleluja, halleluja, halleluja (text Sv Ps 679).

Före predikan kan psalm förekomma, ev. söndagsskola samlas.

Läsningarna från Gamla testamentet, Nya testamentets brev (epistlar) och evangelierna är Guds egna ord, författade av profeter och apostlar. Gud uppenbarar sig själv för oss, för att vi ska lära känna honom sådan han är och hans vilja, som är att *”alla människor ska bli frälsta och komma till insikt om sanningen”* (1 Tim 2:4). Läsningarna, då vi står upp i vördnad och tacksamhet, når sin höjdpunkt i evangelieläsningen. Vi hör Jesus själv tala, honom som är Guds Ord (Hebr 1:1f). Där det förekommer **evangelieprocession** gestaltas det stora att *”Ordet blev kött och bodde bland oss”* (Joh 1:14). Vår lovprisning blir ett trefaldigt **Halleluja** (hebreiska för ”Prisa Herren”).

Predikan

Kort tystnad för egen begrundan av evangeliet kan förekomma efter predikan

* Trosbekännelsen (Credo)

Apostoliska trosbekännelsen

F Vi tror på Gud Fader allsmäktig,
himmelens och jordens skapare.

Vi tror ock på Jesus Kristus,
hans enfödde, Son, vår Herre,
vilken är avlad av den Helige Ande,
född av jungfrun Maria,
pinad under Pontius Pilatus,
korsfäst, död och begravnen,
nederstigen till dödsriket,
på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda,
uppstigen till himmelen,
sittande på allsmäktig Gud Faders högra sida,
därifrån igenkommande till att döma levande och döda.

Predikan förklarar och tillämpar Guds ord för oss, det ord som skapar och uppehåller tro på Kristus (Rom 10:17). *”Den rätta inställningen inför varje predikan är därför en bön till Gud, att det må finnas åtminstone något, som är avsett just för mig och att jag må få ögonen riktade på det. Det skall vara få predikningar, som inte har något att ge en människa i den sinnesstämningen. Känner man sig trots allt lottlös, får man komma ihåg, att även en god och riktig predikan någon gång kan gå mig alldeles förbi, och att jag ändå kan möta Gud i psalmerna och liturgin.”* (Bo Giertz)

Den logiska strukturen efter predikan är att ge den upptända tron utrymme för respons. Tron stämmer in i **trosbekännelsen**, i bön och tillbedjan till Gud som är Fader, Son och Ande. Tron är verksam i *kärlek* (Gal 5:6), som yttrar sig genom **kollektupptagningen** under psalmen, genom **kyrkans förbön**, genom frambärandet av bröd och vin (symbol för allt som ställs fram för att gudstjänst ska kunna firas) i **offertoriet** (från latinets ”offer” – frambära). *”Från dig kommer allt, och ur din hand har vi gett det åt dig”* (1 Krön 29:14). I kraft av Jesu ord, instiftelseorden, får vi tillbaka välsignat bröd och vin, som är Kristi kropp och blod, för oss att äta och dricka i gemenskap med Jesus och med varandra, till försoning för våra synder. Trons respons är därför också att leva i *försoning* med varandra, vilket **fridshälsningen** påminner om (1 Kor 11:17-34, Matt 5:24, Joh 13:14).

Credo (latin för ”jag tror”) är trosbekännelsen, en kärnfull sammanfattning av Bibelns vittnesbörd om Gud. Den *apostoliska* och *nicenska* trosbekännelsen (även den *athanasianska*) är Kyrkans gemensamma tro, som den enskilde bekänner och som samtidigt blir till lovprisning för den treenige Gudens verk.

Vi tror ock på den Helige Ande,
en helig, allmännelig kyrka,
de heligas samfund, syndernas förlåtelse,
kroppens uppståndelse och ett evigt liv.

eller

Nicenska trosbekännelsen

F Jag tror på en enda Gud, allsmäktig Fader,
skapare av himmel och jord,
av allt vad synligt och osynligt är;
och på en enda Herre,
Jesus Kristus, Guds enfödde Son,
född av Fadern före all tid,
Gud av Gud, ljus av ljus, sann Gud av sann Gud,
född och icke skapad, av samma väsen som Fadern,
på honom genom vilken allting är skapat;
som för oss människor och för vår salighets skull
har stigit ned från himmelen och tagit mandom
genom den helige Ande av jungfrun Maria
och blivit människa;
som ock har blivit för oss korsfäst under Pontius Pilatus,
lidit och blivit begravnen;
som på tredje dagen har uppstått, efter skrifterna,
och stigit upp till himmelen
och sitter på Faderns högra sida;
därifrån igenkommande i härlighet
till att döma levande och döda,
på vilkens rike icke skall varda någon ände;
och på den helige Ande, Herren och livgivaren,
som utgår av Fadern och Sonen,
på honom som tillika med Fadern och Sonen tillbedes och äras
och som har talat genom profeterna;
och på en enda, helig, allmännelig och apostolisk kyrka.
Jag bekänner ett enda dop, till syndernas förlåtelse,

och förväntar de dödas uppståndelse
och den tillkommande världens liv. Amen.

Meddelanden

Psalm efter predikan

Under psalmen tas kollekten upp

Kyrkans förbön

Under fastetiden sjungs litanian, Sv Ps 700:1.

Bönepartierna kan avslutas med:

P Herre, hör vår bön

F och låt vårt rop komma inför dig.

eller

F Herre, förbarma dig

F: Her - re, för - bar - ma dig.

eller

F Herre, hör vår bön (Sv Ps 681)

Kollekten är en respons på evangeliet, där vi får uttrycka tron att vi med allt vad vi är och har inte tillhör oss själva utan Herren, som tryggt vårt eviga liv och ger oss allt för intet. När Jesus lovprisade den fattiga änkan som gav två kopparmynt i offerkistan, allt vad hon hade att leva på, så vittnade det om hennes tro att hon inte levde av de få mynten utan av Herren som förser (Luk 21:1ff). *"Gud har makt att ge er all nåd i överflöd, så att ni alltid och i allt har nog av allt och kan ge i överflöd till varje gott verk."* (2 Kor 9:8)

Kyrkans förbön är den församlade kyrkans gemensamma förbön, då vi inför Gud bär fram vår kyrka, vår värld, de nödlidande ibland oss, och varandra. *"Om två av er här på jorden kommer överens om att be om något, vad det än är, så ska de få det av min Far i himlen. För där två eller tre är samlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem"* (Matt 18:19f).

MÅLTIDEN

Tillredelsen (Offertorium)

Offertoriepsalm

* Lovsägelsen

Lovsägelsens inledning (Sursum Corda)

P Upplyft era hjärtan till Gud.

F Vi upplyfte våra hjärtan.

P Låt oss tacka Gud vår Herre.

F Allena han är värd vårt tack och lov.

Lovsägelsens fortsättning (Prefationen)

Helig (Sanctus)

Sv Ps 698

Offertorium (latin för “platsen för det framburna”) var i fornkyrkan den del av liturgin där församlingen bar fram sitt offer av det man hade skördat, av mat, pengar, etc. Av det framburna reserverades en del åt de fattiga medan det övriga användes till en gemensam måltid, den så kallade agape-måltiden som finns omvittnad i 1 Kor 11:17-34. Av måltidens bröd och vin tog prästen en del för att använda till nattvardsfirandet, vilket helgades och gavs tillbaka som sakrament för att ätas och drickas i helig gemenskap med Kristus och församlingen. Detta tack- och gemenskapsoffer som församlingen bar fram ska dock inte förknippas med den mässofferslära som växte fram under medeltiden. I den bar prästen, såsom en gammaltestamentlig offerpräst, på nytt fram Guds lamms kropp och blod som ett (oblodigt) offer inför Fadern, till nytta för de församlade (och avlidna). Detta ansågs vara det egentliga syftet med mässan, varför sakramentet under somliga tider aldrig delades ut till församlingen. Under reformationen återupptäcktes, och betonades, att Guds lamm, hans kropp och blod som en gång för alla offrades på Golgata, i kraft av instiftelseorden blir närvarande i brödet och vinet – men inte för att offras till Gud utan för att delas ut: ”tag och ät... drick härav alla... för dig utgjutet till syndernas förlåtelse.”

Under offertoriepsalmen riktas våra hjärtan med förväntan på det som ska ske. Prästen dukar altaret för Herrens måltid, enligt en viss symbolik. **Altarets dukar** pekar på de tygstycken som Jesus sveptes in i efter korsfästelsen. **Kalkklädet** som täcker bågaren och fatet för brödet har formen av ett tält och pekar på Guds boning i öknen, *tabernaklet*, dit också blodet till försoningsoffren bars fram. “*Ordet blev kött och bodde* (ordagrant ”tältade”) *bland oss*” (*Joh 1:14*). Kristi kropp är Guds boning och Kristi blod är försoningsblodet för hela världens synd.

I **Lovsägelsen**, som inleds med den högtidliga uppmaningen “Upplyft era hjärtan” (latin “*Sursum corda*”), riktas våra hjärtan mot Guds underbara gärningar i Kristus, särskilt hans självutgivande offerdöd på korset, som vi får del av i nattvarden.

F Helig, helig, helig Herre Gud Sebaot.
Himlarna och jorden är fulla av din härlighet. Hosianna i höjden.
Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden.

Nattvardsbön

P Lovad vare du, himmelens och jordens Herre,
som omsluter hela skapelsen med din kärlek.
Vi tackar dig för den frälsning du skänkt oss genom Jesus Kristus.
Bered oss genom din helige Ande att ta emot honom,
när han kommer till oss i sin heliga nattvard.

Instiftelseorden

P Den natt då han blev förrådd
tog han ett bröd, tackade,
bröt det och gav åt lärjungarna och sade:

**Tag och ät. Detta är min kropp som blir utgiven för er.
Gör detta till min åminnelse.**

Likaså tog han kalken, tackade
och gav åt lärjungarna och sade:

**Drick av den alla.
Denna kalk är det nya förbundet genom mitt blod,
som blir utgjutet för många, till syndernas förlåtelse.
Så ofta ni dricker av den, gör det till min åminnelse.**

I **Sanctus** (latin för "helig") övergår lovsägelsen i änglarnas lovsång, såsom den ständigt ljuder inför Herren på den himmelska tronen (Jes 6:1f, Upp 4:1ff). Vi bekänner att Lammet på den himmelska tronen, efter instiftelseorden, *samtidigt* är i brödet och vinet på det jordiska altaret. Med honom är också alla dem som är inför tronen, dvs. alla "*trogna i alla tider*" och "*hela den himmelska härskaran*" (jfr Hebr 12:22ff). "*Hosianna* (hebreiska för "Herre, fräls!") *i höjden, välsignad vare han som kommer i Herrens namn*" är ett eko av den hälsning som Jesus fick när han red in i Jerusalem (Matt 21:9), och som i nattvarden kommer till oss i brödet och vinet.

Instiftelseorden är Jesu egna ord. Allt skapat blev en gång till genom ett ord från Gud (1 Mos 1:2, Hebr 11:3). I kraft av Kristi ord låter Gud det skapade blir bärare av honom själv. Av säd och druvor som Gud gett ger vi tillbaka bröd och vin, som han genom sitt ord låter bli till "*Jesu Kristi sanna kropp och blod, under bröd och vin, för oss kristna att äta och dricka*" (*Lilla katekesen*). Den som tror orden *för dig utgiven* och *för dig utgjutet* till syndernas förlåtelse och söker detta i nattvarden, får också just detta.

- P Din död förkunnar vi, Herre.
 F Din uppståndelse bekänner vi
 till dess du kommer åter i härlighet.

P: Din död för - kun - nar vi, Her - re,
 F: din upp - stån - del - se be - kän - ner vi
 till dess du kom - mer å - ter i här - lig - het.

Nattvardsbönens fortsättning

- P Himmelske Fader, skänk oss i denna måltid de välsignade frukterna av
 din Sons lidande och död, uppståndelse och himmelfärd. Ge oss liv av
 hans liv, så att han förblir i oss och vi i honom.

Bönen avslutas vid högtidsdagar med en lovprisning (doxologi),
 vid vilken församlingen svarar:

F: A - men, a - men, a - men.

* Herrens bön

- F Fader vår som är i himmelen.
 Helgat varde ditt namn.
 Tillkomme ditt rike.
 Ske din vilja såsom i himmelen så ock på jorden.
 Vårt dagliga bröd giv oss i dag,
 och förlåt oss våra skulder

Herrens bön är bönen som Jesus själv lärde oss att be. Hela bönen, men särskilt “Vårt dagliga bröd giv oss idag och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro”, kom tidigt att förknippas med nattvarden. När vi ber “Ske din vilja” uttrycker det inte osäkerhet om huruvida Guds vilja skulle kunna ske, utan vår önskan om att den ska ske med oss och bli ett med vår vilja – också att vi tar emot nattvarden så som Gud vill.

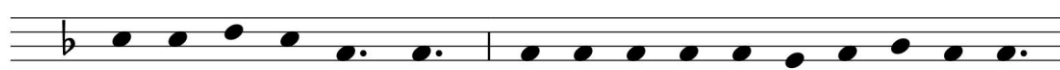
såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.

Vid högtidsdagar kan Herrens bön sjungas.

Fa-der vår, som är i him-me-len. Hel-gat var-de ditt namn.

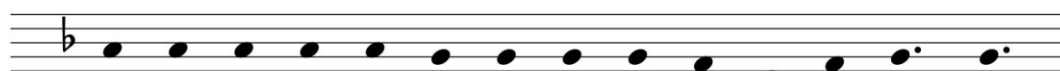
Till-kom-me ditt ri - ke. Ske in vil-ja så-som i him-me-len,

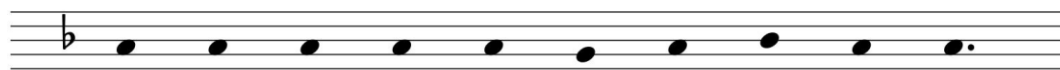
så ock på jor - den. Vårt dag - li - ga bröd giv oss i dag,

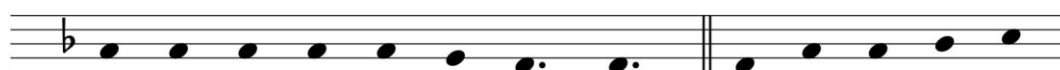
och för - låt oss vå - ra skul - der,

så - som ock vi för - lå - ta dem oss skyl - di - ga ä - ro.

Och in - led oss ic - ke i fres - tel - se,

u - tan fräls oss i - från on - do. Ty ri - ket är ditt

och mak-ten och här - lig - het - en i e - vig-het. A - men.

* **Brödsbrytelsen och Herrens frid (Pax)**

P Brödet som vi bryter är en delaktighet av Kristi kropp.

F Så är vi, fastän många, en enda kropp,
ty alla får vi del av ett och samma bröd.

P Herrens frid vare med er.

* **O Guds Lamm (Agnus Dei)**

Sv Ps 699

F O Guds Lamm som borttager världens synder, förbarma dig över oss.

O Guds Lamm som borttager världens synder, förbarma dig över oss.

O Guds Lamm som borttager världens synder, giv oss din frid.

Brödsbrytelsen, som nattvarden kallas i Apostlagärningarna (2:42), gestaltar att det bröd som är *Kristi kropp* ger näring åt hela Guds församling. Paulus kallar församlingen *Kristi kropp* (1 Kor 10:16f; 12:27) som vi får tillhöra genom dopet (1 Kor 12:13), med en gemensam bekännelse, i kärlek till varandra där vi ger och tar emot förlåtelse, liksom Gud förlåtit oss (Ef 4:2ff, 32).

Pax (latin för "frid") är den frid som Jesus ger (Joh 20:19f) och som kallar oss att leva i frid med varandra (Matt 5:24).

Jesus är **Guds lamm** (latin "Agnus Dei") som offrades för världens synd och i nattvarden tar vi emot hans offer. Vi lovsjunger honom som gjort vårt altare till sin tron (2 Mos 12:3-13; Joh 1:29; Upp 5:6-14).

Kommunionen

Riktlinjer

Den som går till nattvarden knäfaller vid ”altarringen” och tar emot brödet (Kristi kropp) direkt i munnen eller genom att sträcka fram handen. Därefter tas vinet (Kristi blod) emot genom att dricka direkt ur bägaren (att doppa brödet i vinet är en möjlighet). När samtliga i duklaget tagit emot sakramentet och prästen sagt hälsningsorden lämnas det plats för nästa duklag.

Välsignelse

Den som förbereder sig för dopet, eller som av annat skäl inte bör ta emot nattvarden (t ex barn som inte getts tillträde till nattvarden), kan också knäfalla och bli välsignad. Den som önskar bli välsignad kan då lägga sin högra hand på vänster axel för att uttrycka denna önskan.

En bön att be före mottagandet

Herre Jesus, jag är inte värd att du går in under mitt tak, men säg bara ett ord, så blir din tjänare frisk. (Matt 8:8)

En bön att be efter mottagandet

Nu lever inte längre jag, utan Kristus lever i mig.
(Och det liv jag nu lever i min kropp,
det lever jag i tron på Guds Son,
som har älskat mig och utgivit sig för mig.) (Gal 2:20)

Tackbön

Kommunionen, från latinets “communio” – delaktighet, gemenskap, dvs. “*gemenskap med Kristi kropp... [och] Kristi blod*” (1 Kor 10:16). En av trons fäder skriver om nattvarden: ”’*Detta är mitt blod, förbundsblodet, som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse.*’ Av dessa ord märker vi vad som var det huvudsakliga: det var nämligen att trösta oss mot våra synder, att ge frid åt betungade samveten. För det enda han sa om sitt blod var att det var ‘förbundsblodet’ – och att det ‘utgöts till syndernas förlåtelse. Läg då märke till Jesu syfte och hjärtelag! Det var inte nog för honom att endast utgjuta sitt blod till våra synders förlåtelse, han ville också å det kraftigaste och djupaste förvissa oss om delaktigheten i denna försoning, ville ha oss riktigt tröstade och glada över det. Och han är så angelägen om detta att han också lägger detta samma blod i vår mun och säger: ‘Tag, drick härav alla.’ Drick här ett kraftigt motgift mot dina synder, mot deras fördömande kraft, ta själv emot här lösepenningen så att du kan veta att du, du, du är delaktig i detta.” (C.O. Rosenius)

AVSLUTNING

* Lovprisningen (**Benedicamus**)

Kan utgå under fastetiden

P Låt oss tacka och lova Herren.

F Herren vare tack och lov.

Halleluja, halleluja, halleluja.

* Välsignelsen

P Herren välsigne och bevare er.

Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig.

Herren vände sitt ansikte till er och give er frid.

I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

F Amen. Amen. Amen.

* Slutpsalm

Efter psalmen kan postludium förekomma.

Benedicamus (egentligen *Benedicamus Domino*, latin för “Låt oss välsigna Herren”) är den avslutande uppmaningen till tacksägelse för allt det goda vi fått i gudstjänsten. Den påminner också om att hela vårt liv är en tacksägelse, att vår vardag är en gudstjänst där vi går i Guds beredda gärningar (Rom 12:1f, Ef 2:10).

In i våra kallelser bärs vi av **Herrens välsignelse** (4 Mos 6:24ff). Att välsignelsen är *trefaldig* kan hjälpa oss att tänka att *Fadern* är den som välsignar oss med livet, att *Sonen* gett Gud ett ansikte som i kraft av försoningsoffret på korset lyser med nåd, och att *Anden* vänder Guds ansikte till oss så att vi ser honom och tar emot honom i tro, till frid. Liksom gudstjänsten inleds i den Treenige Gudens namn, så slutar den också på samma sätt. Vi kan då också säga att gudstjänsten börjar och slutar i dopet, där Guds eget namn gavs åt oss och lades på oss (4 Mos 6:27, Matt 28:19).

DOP

Psalm

Inledningsord

P I Faderns och Sonens + och den Helige Andes namn.

F Amen.

P Gud vill att vi ska leva i gemenskap med honom. Därför har han sänt sin Son, Jesus Kristus, för att rädda oss från det onda. Genom dopet föder han oss till nytt liv och för oss in i sin kyrka och ett liv i förening med honom. Detta gör han nu med det barn som ska döpas.

Vid dop av unga och vuxna:

[Detta gör han nu med dig som har begärt att bli döpt.](#)

Bibelläsning

P Låt oss höra Herrens ord om dopet och tron:

Aposteln Petrus talade till folket och sade: ”Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att era synder blir förlåtna. Då skall ni få den helige Ande som gåva. Ty er gäller löftet och era barn och alla dem som är långt borta, så många som Herren vår Gud kallar.” (Apg 2:38f)

Och Jesus sade: ”Var och en som tror och blir döpt skall bli frälst” (Mark 16:16) ”Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike” (Joh 3:5).

Evangeliet om Jesus och barnen

[Ersätts med annat bibelord vid dop av unga och vuxna](#)

P Låt oss också höra evangeliet om Jesus och barnen:

Folk kom till Jesus med barn för att han skulle röra vid dem. Men lärjungarna visade bort dem. När Jesus såg det blev han upprörd och sade till dem: ”Låt barnen komma till mig och hindra dem inte! Ty Guds rike tillhör sådana. Amen säger jag er: Den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in.” Och han tog upp dem i famnen och lade händerna på dem och välsignade dem. (Mark 10:13-16)

Befrielsebön

P Vilket namn har *ni* gett *ert* barn?

Vilket är *ditt* namn?

En av barnets föräldrar/den som ska döpas svarar:

N.N.

Prästen lägger handen på den som ska döpas

P O Gud, du som ensam räddar från allt ont, befria N.N. från mörkrets makt, skriv hans/hennes namn i livets bok och bevara honom/henne i ditt ljus, nu och alltid.

P Tag emot korsets tecken på din panna, på din mun och på ditt hjärta. Jesus Kristus, den korsfäste och uppståndne, kallar dig att vara hans lärjunge.

F Amen.

* Trosbekännelsen

P Låt oss tillsammans bekänna den tro som vi döps till i Kristi kyrka:

F Vi tror på Gud Fader allsmäktig,
himmelens och jordens skapare.

Vi tror ock på Jesus Kristus,
hans enfödde, Son, vår Herre,
vilken är avlad av den Helige Ande,
född av jungfrun Maria,
pinad under Pontius Pilatus,
korsfäst, död och begravnen,
nederstigen till dödsriket,
på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda,
uppstigen till himmelen, sittande på allsmäktig Gud Faders högra sida,
därifrån igenkommande till att döma levande och döda.

Vi tror ock på den Helige Ande,
en helig, allmännelig kyrka,
de heligas samfund, syndernas förlåtelse,
kroppens uppståndelse och ett evigt liv.

Vid dop i samband med högmässa utgår trosbekännelsen efter predikan

P Vill *ni* att *ert* barn ska döpas till denna tro och leva med församlingen i Kristi gemenskap?

Vill du döpas till denna tro och leva med församlingen i Kristi gemenskap?

Föräldrarna/den som ska döpas svarar:

Ja.

* Dopets instiftelseord

Vatten hålls upp i dopfunten (av präst eller någon annan)

P Låt oss be.

P Gud, vår Fader, vi tackar dig, för att du i dopets källa låter det vatten strömma fram som ger världen liv. Helga genom ditt ord och din Ande detta vatten så att han/hon som nu ska döpas blir renad från syndens skuld. Föd honom/henne till ett nytt liv i Kristus och förena honom/henne med ditt folk. För vår Herres Jesu Kristi skull.

P När vår Herre Jesus Kristus uppstått från de döda, instiftade han det heliga dopet då han sade: **Jag har fått all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla allt vad jag har befallt er. Och se, jag är med er alla dagar intill tidens slut.**

* Dophandlingen

Prästen gjuter dopvattnet tre gånger över dopkandidatens huvud och säger:

P N.N., jag döper dig i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn.

Prästen lägger handen på den döptes huvud och fortsätter:

P Vår Herres Jesu Kristi nåd, Guds kärlek och den helige Andes gemenskap vare med dig, nu och alltid.

F Amen.

* Herrens bön

P N.N. har tagit emot barnskapets Ande som ropar Abba Fader. Låt oss tillsammans med honom/henne be bönen som Herren själv lärde oss att be:

F Fader vår, som är i himmelen.

Helgat varde ditt namn;

tillkomme ditt rike;

ske din vilja såsom i himmelen så ock på jorden.

Vårt dagliga bröd giv oss idag,

och förlåt oss våra skulder

såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro,

och inled oss inte i frestelse

utan fräls oss ifrån ondo.

Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.

Dopets konsekvenser

Omformuleras vid dop av unga och vuxna

P N.N. har upptagits som medlem i Kristi kyrka och i denna församling. Låt oss omsluta honom/henne (och hans/hennes föräldrar) med kärlek, omtanke och förbön. Kom ihåg Herrens ord: Den som tar emot ett sådant barn i mitt namn tar emot mig.

Dopljuset tänds och överlämnas

P Jesus sade: ”Jag är världens ljus. Den som följer mig ska inte vandra i mörkret utan ha livets ljus.” Ta emot detta ljus som en påminnelse om att *du* hör samman med honom.

Dopbevis och fadderbrev överlämnas, faddrarnas namn nämns

Den nydöpte kan iklädas dopklädnaden.

(P Du har blivit en ny skapelse och iklätt dig Kristus. Denna vita klädnad är ett tecken på din värdighet som Guds barn. Må de som står dig nära hjälpa dig i ord och i handling så att du kan bevara denna klädnad vit och en gång få det eviga livet.)

F Amen.

Förbön

Vid dop i samband med högmässa kan förbönen inkorporeras i Kyrkans förbön

P Låt oss tacka och be.

Bön

F Amen.

Välsignelsen

P N.N. Herren välsigne dig och bevare dig.

Herren låte sitt ansikte lysa över dig och vare dig nådig.

Herren vände sitt ansikte till dig och give dig frid.

I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

F Amen.

Psalm

Doptal

Vid dop i samband med högmässa leder doptalet över till beredelseord.

INFÖR BIKT

DEN SOM BER OM FÖRLÅTELSE, som Jesus uppmanar oss till att göra i Herrens bön, får förlåtelse. Men den som vill *höra* förlåtelsen behöver nådens medel. I bikten är prästen Kristi öra och mun, med uppdraget att räcka hans förlåtelse till botfärdiga syndare. Apostlarna, och alla som Jesus sänder för att tala och handla på hans uppdrag, har fått följande mandat:

*Om ni förlåter någon hans synder så är de förlåtna,
och om ni binder någon i hans synder så är han bunden. (Joh 20:23)*

DEN PERSONLIGA TILLSÄGELSEN AV FÖRLÅTELSE är av särskild välsignelse för den som plågas i sitt samvete. Men istället för att vänta med bruket av bikt tills syndanöden blivit svår, och risken att frimodigheten förlorats, är det bra att göra bikt till en vana och etablera ett förtroende till en biktpräst. Regelbunden bikt är också att ta synd som ofta återkommer på allvar, genom att man ställer sig ansvarig inför någon annan. Ett samtal med präst innebär inte tystnadsplikt per automatik, men i bikten har prästen absolut tystnadsplikt, vilket också gör det möjligt att i ett inledande samtal i bikten utveckla sådant som behöver dryftas inom tystnadsplikten.

SYND ÄR FÖRST OCH FRÄMST BROTT MOT GUD. ”*Vem kan förlåta synder utom Gud?*” (Mark 2:7) Men synden är destruktiv också för oss själva och för människor runt omkring oss, vilket understryker betydelsen av att vandra i ljuset, i sanningen, och i förlåtelsen. Att bekänna synd inför en annan människa ödmjukar, men ”*den som ödmjukar sig ska bli upphöjd*” (Luk 14:11). Ödmjukhet är ett verk av Anden, som för oss närmare Gud och närmare varandra. Aposteln skriver:

Om vi säger att vi har gemenskap med honom och vandrar i mörkret, så ljuger vi och handlar inte efter sanningen. Men om vi vandrar i ljuset, liksom han är i ljuset, så har vi gemenskap med varandra, och Jesu, hans Sons, blod renar oss från all synd. Om vi säger att vi inte har synd, bedrar vi oss själva och sanningen finns inte i oss. Om vi bekänner våra synder, är han trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet. (1 Joh 1:6-9)

OM BIKTEN I BEKÄNNELSESKRIFTERNA

BIKTENS VÄSEN. Bikten består av två stycken, för det första att man bekänner synden, för det andra att man tar emot avlösningen eller förlåtelsen av biktfadern såsom av Gud själv och då inte tvivlar därpå utan fullt och fast tror, att synderna därigenom är förlåtna inför Gud i himmelen. (s 371, *Lilla katekesen*)

VAD ÄR NYCKLAMAKTEN? Nyckelmakten betyder befogenhet, eller Guds befallning, att (1) predika evangelium, (2) förlåta synderna eller binda i synden samt (3) att förvalta sakramenten. Liksom ordet "lösa" betyder att förlåta synder, så betyder ordet "binda" att icke förlåta synder. (s 82, 221, *Augsburgska bekännelsen* samt *Apologin*)

VAD SKA MAN BIKTA? Inför Gud skall man bekänna sig skyldig till alla synder, också sådana, som vi icke veta om. Men inför biktfadern skola vi bekänna blott de synder, som vi veta om och känna i hjärtat. Om någon icke finner sig tyngd av svårare synder, skall han icke sörja eller vidare söka hitta på sådana synder och därmed göra en plåga av bikten, utan tala om en eller två, som du vet. (s 371f, *Lilla katekesen*)

NÄR SKA MAN BIKTA? Beträffande tiden för bikten är det känt, att de flesta i våra församlingar upprepade gånger under året bruka de båda sakramenten: avlösningen och Herrens nattvard. (s 186, *Augsburgska bekännelsens apologi*)

BIKT

Förberedelse

Den biktande kan som förberedelse för bikten använda *Lilla katekesen* (i slutet av psalmboken) och till självrannsakan vandra igenom buden med förklaringar. En bön att be inför bikten:

Kom, du mitt ljus, och upplys mitt mörker.

Kom, du mitt liv, och lös mig ur döden.

Kom, du min läkare, och hela mina sår.

Kom, du flamma av gudomlig kärlek,

och förtär mina synders törnen och rena mitt hjärta med din kärleks eld.

Kom, Jesus min Konung, och intag din tron i mitt hjärta och härska över mig,

ty du allena är min Herre och min Konung. Amen.

Bikttillfället kan inledas med samtal, där den biktande lägger fram sin synd och prästen kan ge hjälp att sortera tankar och sätta ord på det som ska bekännas. Samtalet kan också ge hjälp att se om något kan ställas till rätta och bli till ett råd för att bryta med ett negativt mönster i livet. Detta inledande samtal kan utgå, på begäran i förhand.

Inledning

P I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn. Må Herren vara i ditt hjärta och på dina läppar då du framlägger din sak inför Gud.

Löftesord

P Jag, jag är den som utplånar dina brott för min egen skull, dina synder minns jag inte mer, säger Herren. (Jes 43:25)

Eller

P Barmhärtig och nådig är Herren, sen till vrede och stor i nåd. Han går inte ständigt till rätta och behåller inte sin vrede för evigt. Han behandlar oss inte efter våra synder och lönar oss inte efter våra missgärningar. Så hög som himlen är över jorden, så väldig är hans nåd över dem som vördar honom. Så långt som öster är från väster, så långt avlägsnar han våra synder från oss. Så som en far förbarmar sig över barnen, så förbarmar sig Herren över dem som fruktar honom. (Ps 103:8-13)

Eller

P Om vi säger att vi inte har synd, bedrar vi oss själva och sanningen finns inte i oss. Om vi bekänner våra synder, är han trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet. (1 Joh 1:8f)

Syndabekännelse

P Så bekänn nu (på dessa löften) din synd inför Gud.

Den biktande (B) ber med egna eller följande ord:

B Jag bekänner inför dig, helige Gud,
att jag ofta och på många sätt
har syndat med tankar ord och gärningar.
(Särskilt bekänner jag...)
Tänk på mig i barmhärtighet
och förlåt mig för Jesu Kristi skull vad jag har brutit.

Avlösning

P Tror du att min förlåtelse är Guds förlåtelse?

B Ja

P Ske dig som du tror. På Jesu Kristi uppdrag förlåter jag dig dina synder i Fadern och Sonens + och den helige Andes namn.

Tackbön

Här kan den biktande be en fritt formulerad eller följande tackbön:

B Käre Fader i himmelen,
jag tackar dig för syndernas förlåtelse
genom Jesus Kristus, min Herre.
Amen.

Välsignelsen

P Herren välsigne dig och bevare dig.
Herren låte sitt ansikte lysa över dig och vare dig nådig.
Herren vände sitt ansikte till dig och give dig frid.
I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn.

B Amen.

P Herren har förlåtit dig, gå i frid.

